

Nr 94.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under tjänstgöring i fredstid (fredsfamiljebidragsförordning) m. m.; given Stockholms slott den 16 februari 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokoll över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
dels antaga härvid fogade förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under tjänstgöring i fredstid (fredsfamiljebidragsförordning),
dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Förslag

till

Förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under tjänstgöring i fredstid (fredsfamiljebidragsförordning).

Häriigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelse.

1 §.

I den mån stadgandena i krigsfamiljebidragsförordningen icke skola tillämpas, är värnpliktig under fullgörande av värnpliktstjänstgöring berättigad till familjebidrag av statsmedel i enlighet med vad nedan i 2—5 §§ stadgas eller, beträffande landstomsrepetitionsövning och landstomsbefälsövning, enligt bestämmelserna i 6 och 7 §§.

Om familjebidrag under annan tjänstgöring än landstomsövning.

2 §.

Såsom medlem av den värnpliktiges familj anses enligt denna förordning en var av följande personer, nämligen:

a) den värnpliktiges hustru, med vilken han sammanlever, samt hans barn och adoptivbarn under sexton år, som äro under hans vårdnad;

b) den värnpliktiges hustru, barn och adoptivbarn i annat fall än under a) sägs, hans föräldrar och adoptant, hans hustrus barn och adoptivbarn samt hans frånskilda hustru, en var under förutsättning, att den värnpliktige är underhållsskyldig gentemot vederbörande och vid tiden för värnpliktstjänstgöringens början i väsentlig mån bidrog till dennes underhåll; samt

c) den värnpliktiges husföreståndarinna under förutsättning, att den värnpliktige sammanbor med egna eller hustrus barn eller adoptivbarn under sexton år samt, därest han sammanbor jämväl med hustru, att hustrun är oförmögen till arbete.

3 §.

Familjebidrag utgår till den värnpliktiges familj för varje dag, den värnpliktige äger tillgodoräkna sig såsom tjänstgöring, in- och utryckningsdagarna inberäknade, med *högst* så stort belopp för dag, som för en var av nedan angivna ortsgrupper upptages i följande tariff:

1	2	3	4
Ortsgrupp	För hustru eller, där bidrag ej utgår för hustru, annan familjemedlem, som förestår den värnpliktiges hem	För annan familjemedlem <i>över</i> 16 år än som avses i kol. 2	För annan familjemedlem <i>under</i> 16 år än som avses i kol. 2
	kronor	kronor	kronor
I	2: 50	1: —	0: 70
II	3: 15	1: 25	0: 80
III	3: 75	1: 50	0: 90

Familjebidrag fastställas särskilt för varje familjemedlem samt utgår efter den ortsgrupp, till vilken den kommun är att hänföra, varest familjemedlemmen vid tiden för värnpliktstjänstgöringens början var bosatt under sådana förhållanden, att han, därest mantalsskrivning då skolat förrättas, ägt där mantalsskrivas. I fråga om kommunernas hänförande till ortsgrupp skall tillämpas den enligt lagen om folkpensionering verkställda indelningen. Ort utom riket hänföres till ortsgrupp III.

4 §.

Av familjebidraget utgår för de i 2 § a) avsedda familjemedlemmarna visst grundbelopp utan behovsprövning. Grundbelopp utgör för hustru en krona och för varje barn eller adoptivbarn under sexton år 40 öre.

I övrigt utgår familjebidrag allenast i den mån behov därav skäligen kan antagas föreligga. Vid bestämmande av bidragets storlek skall hänsyn tagas dels till den inkomst, som åtnjutes av vederbörande familjemedlem ävensom av annan till samma hushåll hörande familjemedlem, utom husföreståndarinna, och dels till den värnpliktiges inkomster, dock med undantag för den värnpliktige under tjänstgöringen tillkommande penningbidrag och andra förmåner. För familjemedlem, som avses under 2 § b), må ej fastställas högre belopp än det, varmed den värnpliktige vid tiden för tjänstgöringens början bidrog till den ifrågasvarande familjemedlemmens underhåll eller vartill värdet av sådant underhåll skäligen kan skattas.

5 §.

Ansökan om familjebidrag prövas av länsstyrelsen i det län, inom vilket den värnpliktige är kyrkobokförd, eller, därest den värnpliktige icke är kyrkobokförd inom riket, av överståthållarämbetet.

Den som är missnöjd med länsstyrelsens beslut må däri söka ändring hos kammarrätten genom besvär, vilka skola inom trettio dagar efter det klaganden erhållit del av beslutet hava inkommit till den länsstyrelse, som meddelat beslutet, varefter länsstyrelsen insänder besvären jämte eget yttrande till kammarrätten.

Mot kammarrättens beslut må talan icke föras.

Om familjebidrag under landstormsövning.

6 §.

Under landstormsrepetitionsövning och landstormsbefälsövning äger värnpliktig uppbära familjebidrag med två kronor för hustru och 50 öre för varje den värnpliktiges eller hans hustrus barn eller adoptivbarn under sexton år; dock att änpling eller fränksild, som sålunda är berättigad till bidrag för ett eller flera barn, äger för ett av barnen uppbära två kronor. Bidraget utgår utan behovsprövning.

7 §.

Familjebidrag, som avses i 6 §, utbetalas i enahanda ordning som den värnpliktige tillkommande penningbidrag eller motsvarande ersättning.

Gemensamma bestämmelser.

8 §.

Rätt till familjebidrag enligt denna förordning kan icke överlätas och må förty ej för gäld tagas i mät.

Familjebidrag må ej hänföras till fattigvård eller eljest återkrävas av den värnpliktige.

9 §.

Har någon till stöd för ansökan om familjebidrag mot bättre vetande eller av grov vårdslöshet lämnat oriktig uppgift eller ock åsidosatt bestämmelse, som meddelats med stöd av 11 §, straffes med dagsböter eller fängelse.

Böter tillfalla kronan.

10 §.

Beslutar länsstyrelse eller, i fall som avses i 6 §, vederbörlig militär myndighet nedsättning av familjebidrag, som i följd av förhållande varom i 9 § sägs bestämts till för högt belopp, må bestämmelse tillika meddelas om avräkning å familjebidraget för återstående tjänstgöringstiden av vad som utgått för mycket.

11 §.

Närmare föreskrifter om tillämpning av denna förordning meddelas av Konungen.

Om ikraftträdandet av denna förordning och vad med avseende därå skall iakttagas meddelar Konungen erforderliga bestämmelser.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 16 februari 1940.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld:

Inledning.

Såsom jag förut denna dag anført i samband med framläggande av förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (krigsfamiljebidragsförordning) — varutinnan hänvisas till proposition nr 93 — uppdrog jag den 25 februari 1939 åt särskilda inom försvarsdepartementet tillkallade utredningsmän, den s. k. sociala försvarsberedskapskommittén, att biträda med utredning angående vissa frågor rörande den sociala försvarsberedskapen samt avgiva det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Kommittén, som tidigare avgivit betänkande med förslag till lag om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (familjebidragslag)¹, har den 22 december 1939 avlämnat ett icke tryckt förslag, åtföljt av motiv, till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under tjänstgöring i fredstid ävensom till en tillämpningskungörelse till nämnda förordning. Över kommitténs förslag hava efter remiss utlåtanden avgivits av cheferna för försvarsstaben, armén, marinen och flygvapnet, den sistnämnde gemensamt med flygförvaltningen, arméförvaltningens civila departement, marinförvaltningen, socialstyrelsen, kammarrätten, överståthållarämbetet samt länsstyrelserna, utom länsstyrelsen i Malmöhus län.

Kommitténs förslag, vilket torde få såsom bilaga (*bilaga A*) fogas vid statsrådsprotokollet, har efter remissen undergått överarbetning inom försvarsdepartementet. I det följande kommer jag — i anslutning till en redogörelse för kommittéförslaget och däremot framställda erinringar — att lämna en motivering för det sålunda utarbetade departementsförslaget.

Allmän motivering.

Allmänna synpunkter.

Bestämmelser om *värnpliktigas avlöning* i fredstid äro meddelade i 9 § kungörelsen den 5 mars 1926 (nr 60) angående avlöning för rullförings-(sjö-rullförings-)befäl och värnpliktiga under fredstid m. m. (senaste lydelse Sv. förf.-saml. 1939: 752). Enligt dessa bestämmelser — som gälla, då krigsavlöningsreglementet icke gjorts tillämpligt — är det normala penning-

¹ Statens offentl. utredn. 1939: 26.

bidraget åt värnpliktiga 50 öre om dagen. Efter 180 dagars tjänstgöring ävensom eljest under beredskapsövning, landstormsrepetitionsövning, landstormsbefälsövning och tjänstgöring, som anbefallts enligt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen («då rikets försvar eller dess säkerhet eljest det kräver»), utgör penningbidraget en krona om dagen. Härutöver äga vissa å sjömanshus inskrivna värnpliktiga efter 210 dagars tjänstgöring uppbära ett särskilt tillägg under sjötjänstgöring eller tjänstgöring i sjöreserv å en krona (sjötjänstbidrag). Värnpliktiga vid marinen, som inkallats enligt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen, äga under sjötjänstgöring åtnjuta sjötjänstbidrag med minst en krona.

Bestämmelser om *familjeunderstöd* i fredstid äro meddelade i förordningen den 12 juni 1931 (nr 257) om understöd i vissa fall åt värnpliktigs hustru och barn (familjeunderstöd) och i kungörelsen den 19 juni 1931 (nr 259) angående tillämpning av nämnda förordning. Enligt dessa bestämmelser kunna den värnpliktiges hustru och barn erhålla understöd av statsmedel, såvida understöd är nödvändigt för deras uppehälle. Understödet utgår med fixa belopp, beroende på hustruns arbetsförhet och barnantalet. Till arbetsför hustru utan barn utgår ej understöd. Beträffande understödsbeloppen och innehållet i övrigt i de nämnda författningarna hänvisas till den i propositionen nr 93 lämnade redogörelsen.

Sociala försvarsberedskapskommitténs förslag innebär i åtskilliga hänseenden en omläggning av det nuvarande familjeunderstödssystemet. Kommittén har därvidlag framhållit, att en viss formell överensstämmelse med kommitténs förslag till bestämmelser om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. borde eftersträvas. En sådan överensstämmelse har i huvudsak ävägabragts i fråga om principerna för behovsprövningen och kretsen av bidragsberättigade familjemedlemmar. Ett undantag härifrån utgöra dock bestämmelserna beträffande familjebidrag under landstormsövningar. Kommittéförslaget innebär en avsevärd höjning av de nu utgående bidragsbeloppen. I fråga om bidragens administrerande har förslaget bibehållit länsstyrelserna (med undantag för landstormsövningar) såsom beslutande organ.

Rörande förslagets allmänna förutsättningar har *kommittén* yttrat följande:

En väsentlig skillnad mellan freds- och krigsbestämmelserna ligger däri, att fredsbestämmelserna äro avsedda för unga män, vilka med få undantag icke före inryckningen lyckats komma upp i högre inkomster och vilka dessutom på förhand äga kännedom om värnpliktstjänstgöringen, under det att krigsbestämmelserna avse män av vitt skilda ålders- och inkomstklasser, vilka mer eller mindre oförmodat drabbas av inkallelsen. Härtill kommer, att familjeförsörjare för närvarande i största utsträckning frikallas från värnpliktens fullgörande i fredstid. Enligt värnpliktslagen § 4 mom. 2 skall sådan befrielse meddelas dels den, vilken vid tiden för inskrivningsskyldighetens inträde har hustru eller barn, som är för sitt uppehälle väsentligen beroende av hans arbete, och dels den, som är ende arbetsföre sonen, sonsonen eller dottersonen till orkeslös eller vanför fader, farfader eller morfader eller till änka, fränskild eller övergiven hustru eller ogift kvinna, ende arbetsföre fostersonen till orkeslös eller vanför fosterfader eller till fostermoder eller ende arbetsföre brodern till ett eller flera minderåriga eller

vanföra faderlösa syskon, dock endast såvida sagda föräldrar, far- eller morföräldrar eller fosterföräldrar eller syskon äro för sitt uppehälle väsentligen beroende av hans arbete. Har den anhörige erhållit försörjning under viss tid av den värnpliktige, kan befrielse meddelas denne även om han icke är ende sonen, sonsonen etc., om nämligen han är den ende, som såvitt veterligt är kan lämna försörjningsbidrag. Vid inskrivningsförrättningarna 1939 frikallades av familjeskäl 1,545 personer eller 2.8 procent av alla inskrivnings-skyldiga. För år 1938 voro motsvarande siffror 1,690 och 3.1. Att familjebidragen kunnat hållas på den relativt låga nivå, som bestämmelserna från 1931 innebära, torde sammanhånga med att frikallelse på grund av familjeskäl ägt rum i så stor utsträckning. Med hänsyn till tidsläget och senare tiders allmänna tendens inom befolkningsrörelsen har kommittén ansett det vara angeläget, att i möjligaste mån bereda sådant stöd åt de värnpliktigas familjer, att värnpliktslagens ifrågakommande bestämmelser kunna, om så befinnes erforderligt, utan större olägenhet sättas ur kraft.

Beträffande frågan om behovsprövning har kommittén anfört följande:

I första delen av kommitténs betänkande (sid. 24 f.) har kommittén för familjebidragslagens giltighetsområde till behandling upptagit frågan, i vad mån familjebidraget borde betraktas såsom ett understöd — på sätt sker enligt gällande bestämmelser för såväl fred som krig — eller såsom en den värnpliktiges löneförmån. Kommittén har därvid trots sig finna en utväg att i viss mån tillgodose båda synpunkterna genom att för de familjemedlemmar — den värnpliktiges hustru samt barn och adoptivbarn under 16 år — mot vilka den värnpliktige i första hand kan anses försörjningsskyldig, låta familjebidraget utgå med visst grundbelopp utan behovsprövning, medan för det bidrag, som därutöver kan ifrågakomma, föreskrivits en prövning av behovet. De överväganden, som i nära anslutning till direktiven för kommitténs arbete fört kommittén till denna ståndpunkt, torde i viss mån ha giltighet även i fråga om värnpliktstjänstgöring under fredstid. Dock föreligger här den skillnaden, att de statsfinansiella skälen, som vid mobilisering äro det avgörande hindret mot en fullständig övergång till lönesystemet (i motsats till understöds-systemet), här göra sig gällande med långt mindre styrka. Antalet avslagna ansökningar om familjeunderstöd synes av tillgängliga uppgifter från tiden före förstärkt försvarsberedskaps anbefallande att döma genomsnittligen endast uppgå till 10 à 15 procent av hela antalet ansökningar. Om man antager, att en del välsituerade familjeförsörjare underlåtit att göra ansökan om understöd, skulle man uppskattningsvis kunna räkna med en kostnadsökning av 20 procent vid ett renodlat lönesystem, detta under förutsättning att man i enlighet med gällande författning räknar med fixa understödsbelopp. I vilket fall som helst kan det icke bli fråga om några mera avsevärda kostnader för familjebidragen i fredstid. Emellertid synes det kommittén mindre lämpligt, att familjeunderstöden utgå efter liberalare grunder vid fredstjänstgöring än vid förstärkt försvarsberedskap och mobilisering. Särskilt skulle en sådan anordning te sig stötande där, såsom nu förekommer, fredstjänstgöring och försvarsberedskaps-tjänstgöring äger rum samtidigt. Kommittén har därför — med nedan angivna undantag — stannat för att föreslå behovsprövning även i fråga om den del av familjebidragen i fredstid, som ej motsvarar förut berörda grundbelopp. Även såtillvida torde överensstämmelse med familjebidragslagen böra ävägbringas, att beteckningen familjeunderstöd utbytes mot familjebidrag och att bidragen, även där de utbetalas till vederbörande familjemedlemmar, betraktas såsom en den värnpliktige tillkommande förmån.

Såsom nyss antytts förordar kommittén i visst fall ett undantag, fränsett grundbeloppet, från regeln, att familjebidraget skall utgå efter behovspröv-

ning. Detta undantag avser landstormsrepetitionsovning och landstormsbefälsövning. För dessa övningar, vilka omfatta 5 respektive 12 dagar, synes en behovsprövning och den därmed förenade administrativa apparaten alltför omständlig, varför kommittén förordar att familjebidraget här erhåller karaktären av ett lönetillägg.

Kommittén har vidare framhållit, att något arbetsförmedlingstväng icke torde kunna ifrågakomma i en fredsförfattning.

I de avgivna *yttrandena* ha de av kommittén angivna riktlinjerna för familjebidragens anordnande i fredstid i huvudsak godtagits. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* har dock beträffande frågan om behovsprövning yttrat följande:

Med den erfarenhet, som länsstyrelsen numera vunnit av förhållandena under den nu anbefallda förstärkta försvarsberedskapen, skulle länsstyrelsen icke vara obenägen att — såväl för fredstid som för förstärkt försvarsberedskap och mobilisering — föreslå slopande av behovsprövning och låta familjebidragen utgå oberoende därav. De gränsdragningar, som vid en behovsprövning äro ofrånkomliga, medföra säkerligen i många fall icke önskvärda eller tilltalande resultat i olika riktningar. Kostnadsökningen för statsverket av en sålunda vidgad rätt till familjebidrag synes vad detta län angår icke te sig alltför betydande, särskilt om man å andra sidan beaktar den stora arbetsbesparingen av ett mera förenklat förfarande vid utgivande av familjebidrag. Bland allmänheten synes också den uppfattningen hava varit rätt allmän, att bidrag skulle utgå oberoende av det föreliggande behovet. Ett frångående av behovsprövningen skulle även medföra den väsentliga fördelen av en snabbare utbetalning av familjebidragen.

Socialstyrelsen har påpekat, att enligt gällande bestämmelser familjeunderstöd icke utginge med mindre det vore uppenbart, att behovet icke föränleddes av värnpliktstjänstgöringen. Denna inskränkning syntes närmast avsedd att förhindra, att understöd beviljades för sådana personer, mot vilka den värnpliktige familjeförsörjaren försummat att fullgöra sin underhållsskyldighet. Styrelsen funne en föreskrift av dylik innebörd lämpligen böra bibehållas. Beträffande behovsprövningen har socialstyrelsen vidare förordat sådan prövning av hela bidragsbeloppet — alltså även beträffande den del därav, som svarar mot det föreslagna grundbeloppet. Såsom skäl härför har särskilt anförts, att militärtjänstens fullgörande borde för den värnpliktige framstå såsom en medborgerlig skyldighet, vilken han hade att under fredstid fullgöra utan något egentligt vederlag från det allmänna.

Borttagande av bestämmelserna om grundbelopp har vidare förordats av *länsstyrelserna i Uppsala, Kalmar, Hallands, Älvsborgs och Norrbottens län*.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har — med hänsyn till betydelsen av att understödet snarast möjligt efter inryckningen utbetalades — till diskussion framlagt förslag om grundbeloppets ombildning till en första hjälp, som av vederbörande militära myndighet skulle under de närmaste månaderna efter tjänstgöringens början utan behovsprövning utbetalas till den värnpliktiges hustru samt barn under sexton år.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har — liksom beträffande förslaget till familjebidragslag — framhållit önskvärdheten av särskilda bestämmelser för behovsprövningen i det fall, att den värnpliktiges arbetsgivare av välvilja med-

gåve, att den värnpliktige finge behålla viss del av lönen under inkallelsetiden.

Länsstyrelserna i Kalmar och Kristianstads län hava ansett familjebidrag under landstormsövningar böra utgå efter samma grunder som föreslagits beträffande annan tjänstgöring.

Arméförvaltningens civila departement har ifrågasatt, om icke föreskrifterna om familjebidrag under landstormsövning borde införas i 1926 års kungörelse angående avlöning för rullförings-(sjörullförings-)befäl och värnpliktiga under fredstid m. m.

I likhet med kommittén anser jag det vara angeläget, att familjebidragen under fredstjänstgöring avvägas så, att bestämmelserna om befrielse av familjeskäl från värnpliktstjänstgöring kunna, om så befinnes önskvärt, göras mindre kategoriska än för närvarande. Jag biträder även kommitténs uppfattning, att familjebidragen under annan tjänstgöring än landstormsövning böra — bortsett från frågan om grundbelopp — utgå efter behovsprövning i varje särskilt fall. Vidare anser jag, att av praktiska skäl en helt genomförd tillämpning av löneprincipen låter försvara sig, då fråga är om landstormsövning. Huruvida ett utan behovsprövning utgående grundbelopp bör införas även med avseende å fredstjänstgöring kan synas tveksamt. Då det emellertid torde vara svårt att därvidlag göra någon principiell skillnad mellan krigs- och fredstjänstgöring, anser jag mig ej böra förorda något avsteg från vad kommittén i denna del föreslagit. Av samma skäl synes här, lika litet som enligt krigsfamiljebidragsbestämmelserna, någon presumption böra krävas för att understödsbehovet skall vara förorsakat av värnpliktstjänstgöringen. Anledning att på sätt av en remissmyndighet ifrågasatts ombilda grundbeloppet till en automatiskt utgående »första hjälp» synes ej föreligga; vid fredstjänstgöring står det ju alltid den värnpliktige öppet att i god tid före tjänstgöringens början göra ansökan om bidrag. Ej heller synas tillräckliga skäl föreligga för att i fredsbestämmelserna meddela särskilda föreskrifter för det fall, att en arbetsgivare låter den värnpliktige behålla viss del av lönen under tjänstgöringstiden. Vad slutligen beträffar den väckta frågan om intagande av bestämmelserna om familjebidrag under landstormsövningar i kungörelsen om de värnpliktigas avlöning, tala onekligen vissa skäl av författningsteknisk natur för en sådan anordning. Härigenom skulle emellertid på ett icke önskvärt sätt gränsen mellan familjebidrag och penningbidrag utsuddas, och då några egentliga praktiska olägenheter icke synas vara förknippade med kommitténs förslag, vill jag förorda detsamma även i detta avseende.

*Departements-
chefen.*

Familjebidragets konstruktion.

I kommitténs förslag till bestämmelser om familjebidrag under krigstjänstgöring har bidraget uppdelats på tre olika bidragsformer: familjepenning, hyresbidrag (enligt departementsförslaget bostadsbidrag) och näringsbidrag. Enligt departementsförslaget kommer härtill sjukbidrag. I förevarande för fredstjänstgöring avsedda förslag har kommittén endast räknat med en bidrags-

form, benämnd familjebidrag. Såsom motivering för förslaget i denna del har *kommittén* — efter att hava redogjort för bidragets konstruktion enligt förslaget till krigsfamiljebidragsbestämmelser — anfört följande:

Under fredsförhållanden torde en betydande förenkling av bidragets konstruktion vara möjlig. De självständiga företagen i den egentliga exercisåldern torde vara fåtaliga. Bland dem, som fullgöra beredskapsövning, kan antalet företagare visserligen vara större, men denna övning är av kort varaktighet (högst 30 dagar). Då tiden för fredstjänstgöring är på förhand bekant, kunna de värnpliktiga ordna för sin bortovaro på ett annat sätt än vid mobilisering. Av dessa skäl och då fredstjänstgöringen som regel ej torde helt omöjliggöra tillsyn över företaget, torde näringsbidrag ej behöva ifrågakomma. Ett hyresbidrag utan maximering torde icke vara lämpligt under fredstjänstgöring; den värnpliktige skulle då kunna förledas att hyra en dyrbarare bostad, än han eljest skulle ha gjort, i förhoppning att staten skulle svara för kostnaden. En jämförelsevis snäv maximering av ersättningen för bostad torde därför vara motiverad. Under sådana förhållanden torde emellertid lämpligen för den värnpliktiges hustru eller annan familjemedlem, som förestår den värnpliktiges hem, familjepeningen och hyresbidraget kunna sammanslås så, att familjebidraget för sådan person i fredstid kommer att utgå med ett enhetligt belopp, avsett såväl för tryggnad av vederbörandes livsuppehälle som för tillgodoseende av familjens bostadsbehov. För övriga familjemedlemmar torde familjebidraget böra bestämmas till samma belopp som den i familjebidragslagen föreslagna familjepeningen. Av samma skäl, som anförts beträffande en lokal differentiering av familjepeningen (betänkandet del I, sid. 36—39), torde familjepeningen i fredstid böra utgå efter dyrortsgradering i enlighet med den för folkpensioneringen gällande indelningen. Vid fixerande av familjebidragets maximibelopp torde det i fråga om familjebidrag för hustru eller annan familjemedlem, som förestår den värnpliktiges hem, vara lämpligt att skilja på den del av familjepeningen, som avses för livsuppehållet, och den del därav, som är avsedd att motsvara bostadskostnaden. I förra hänseendet torde anledning saknas att frångå de för familjepeningen föreslagna beloppen. Vad åter beträffar den mot bostadskostnaden svarande delen av familjepeningen, torde maximibeloppen skäligen kunna sättas lika med de bostadsbidrag, som införts genom den förut nämnda kungörelsen den 8 september 1939 (nr 642), eller i respektive ortsgrupper 75 öre, 1 krona 15 öre och 1 krona 50 öre för dag. För ifrågavarande familjemedlemmar skulle då familjebidragen maximalt komma att utgöra 2 kronor 50 öre, 3 kronor 15 öre respektive 3 kronor 75 öre om dagen. Här må anmärkas, att uttrycket »annan familjemedlem, som förestår den värnpliktiges hem» såtillvida innebär en jämkning i familjebidragslagens formulering, att kravet på att ifrågavarande familjemedlem skall vara över 16 år eftergivits. Denna modifikation, som skett för vinnande av överensstämmelse med de stadganden, som av *kommittén* föreslås i fråga om understöd i samband med utrymning, torde böra genomföras även i den föreslagna familjebidragslagen. I överensstämmelse med sistnämnda lagförslag skulle nu ifrågavarande bidrag för annan person än hustru respektive familjemedlem, som förestår den värnpliktiges hem, högst utgöra, om vederbörande fyllt 16 år, 1 krona, 1 krona 25 öre respektive 1 krona 50 öre samt i annat fall 70 öre, 80 öre och 90 öre, allt för dag. De utan behovsprövning utgående grundbeloppen skulle utgöra för hustru en krona och för barn eller adoptivbarn under 16 år 40 öre för dag.

Då de angivna maximibeloppen i förhållande till 1931 års förordning innebära en högst betydande ökning, torde några särskilda bestämmelser med avseende å sjukvård till familjen icke vara erforderliga.

Såsom förut anförts föreslår kommittén avvikande regler beträffande landstormsövningar. Någon dyrortsgradering synes därvid icke erforderlig. Såsom lämpliga belopp per dag för bidragen, vilka böra utgå med jämna summor, föreslår kommittén 2 kronor för hustru och 50 öre för varje barn eller adoptivbarn. Änkling eller fränskild bör dock för ett barn äga rätt att uppbära 2 kronor om dagen, då själfvallet hans kostnader för det första barnet måste bli större än för de följande.

Flertalet hörda myndigheter ha i sina yttranden i stort sett icke haft något att erinra mot den föreslagna konstruktionen av familjebidraget. *Socialstyrelsen* har emellertid förordat en uppdelning av bidraget i en icke dyrortsgraderad familjepenning och ett efter dyrortsgradering utgående maximerat hyresbidrag.

Länsstyrelsen i Kalmar län har ansett, att familjebidraget ej bör graderas efter dyrort och *länsstyrelsen i Kronobergs län* har förordat en minskning av skillnaden mellan bidragsbeloppen inom de olika ortsgrupperna.

Länsstyrelsen i Uppsala län har utgått ifrån att länsstyrelserna i de flesta fall i brist på tillräckligt ingående upplysningar skulle bli nödsakade att bevilja de maximala bidragsbeloppen och att med hänsyn härtill ett bättre resultat skulle kunna uppnås, om den föreslagna tariffen komme att omfatta flera än tre ortsgrupper. Lämpligen syntes därvid de för inkomsttaxeringen fastställda ortsgrupperna böra ifrågakomma.

Länsstyrelsen i Blekinge län har förordat en schematisk höjning av familjebidraget för hustru respektive annan familjemedlem, som förestår den värnpliktiges hem, för det fall, att mindre arbetsförhet styrktes genom läkarintyg eller eljest behörigen vitsordade uppgifter.

Kommitténs förslag till bestämmelser om familjebidrag i fredstid innebär i förhållande till den föreslagna krigsfamiljebidragsförordningen en avsevärd förenkling, i det att endast en bidragsform förekommer. Detta synes mig vara en fördel. I fråga om ett sålunda konstruerat familjebidrag torde tvekan ej behöva råda om att bidraget bör utgå efter dyrortsgradering. Därvid torde samma dyrortsindelning böra tillämpas som den i krigsfamiljebidragsförordningen stadgade. Mot de av kommittén föreslagna maximibeloppen synes intet vara att erinra. Såsom i annat sammanhang kommer att närmare beröras måste förslaget komma att medföra en ansenlig kostnadsökning, men beloppen torde som regel svårligen kunna sättas lägre än som föreslagits, om de skola förslå till försörjning av familjer, som helt sakna andra inkomster. Föreliggande sådana inkomster — vare sig kontant eller, såsom ofta synes vara fallet, i form av fri bostad eller andra naturaförmåner — förutsätter behovsprövningen, att maximibeloppen ej utgå. Här liksom enligt krigsfamiljebidragsförordningen torde en fri behovsprövning vara att föredraga framför de nuvarande schematiska taxorna för arbetsföra och mindre arbetsföra. Den nu gällande anordningen kan i viss mån sägas inbjuda till anskaffande av intyg om mindre arbetsförhet, vilkas värde det kan vara omöjligt för en länsstyrelse att bedöma. På grund av vad sålunda anförts anser jag mig böra i princip biträda kommitténs förslag beträffande familjebidragets konstruktion. Till vissa detaljspörsmål återkommer jag i det följande.

Departements-
chefen.

Familjebidragens bestridande och administrerande.

Kommitténs förslag innebär, att familjebidragen i fredstid skola utan minskning av den värnpliktiges penningbidrag helt bekostas av staten och fastställas av länsstyrelsen eller, beträffande familjebidrag under landstörmsövning, av vederbörande militära myndigheter. Härom har *kommittén* anfört följande:

Enligt förslaget till krigsfamiljebidragsbestämmelser skola familjebidragen administreras av kommunala myndigheter och delvis bestridas genom kommunala bidrag. Detta av krigs- och mobiliseringsförhållanden motiverade system torde icke böra utsträckas att gälla under fredstid, utan därvidlag bör enligt kommitténs mening i det väsentliga förbliva vid nu gällande ordning med länsstyrelserna såsom beslutande myndighet, truppförbanden såsom kassaorgan och staten såsom ensamt ansvarig för kostnaderna. Beträffande landstörmsövningar torde dock även prövningsrätten böra förläggas till de militära myndigheterna. Slutligen må framhållas, att kommittén icke, lika litet som i förslaget till familjebidragslag, ansett anordningen med visst avdrag å den värnpliktiges penningbidrag böra bibehållas.

I *yttrandena* över förslaget har detsamma tillstyrkts i förevarande del; dock ha *länsstyrelserna i Kalmar och Kristianstads län* — i konsekvens med den uppfattning, som dessa länsstyrelser eljest uttalat beträffande familjebidragen under landstörmsövningar — ansett, att bidragens fastställande vid alla slag av övningar borde ankomma på länsstyrelserna.

Socialstyrelsen har anfört följande:

Med spörsmålet om individuell behovsprövning vid familjebidragens utmätande sammanhänger nära frågan om det organ, som bör handhava utdelningen av dessa medel. Sociala försvarsberedskapskommittén har i sådant avseende förordat ett bibehållande av den nuvarande ordningen med länsstyrelserna såsom prövande och beslutande myndigheter. Häremot synes med fog kunna invändas, att en behovsprövning på detta liksom på andra områden enligt sakens natur icke lämpligen bör anförtros åt en central myndighet. Skall en behovsprövning bli effektiv och icke blott av formell natur, bör uppgiften tydligen anförtros åt något lokalt organ. I sitt utlåtande över förslaget till familjebidragslag förordade socialstyrelsen, att familjebidragens administrering vid tillämpning av krigsbestämmelserna skulle anförtros åt arbetslöshetskommittéerna. Styrelsen framhöll emellertid, att även fattigvårdsstyrelserna kunde tänkas komma i fråga såsom primära förvaltningsorgan.

Mot ett utnyttjande av arbetslöshetskommittéerna för motsvarande ändamål även under fredstid talar det skälet, att särskilda sådana kommittéer under normala konjunkturen pläga finnas inrättade endast i ett relativt begränsat antal kommuner. Därjämte synes den här ifrågavarande speciella uppgiften knappast ligga inom ramen för dessa institutioners verksamhet under mera ordinära förhållanden. Ej heller fattigvårdsstyrelserna torde ur en del synpunkter kunna anses alldeles lämpade att handhava uppgiften i fråga. En fullt tillfredsställande lösning av den organisatoriska sidan av här ifrågavarande spörsmål synes kunna vinnas först i samband med den blivande omorganisationen av socialvården. Det naturliga synes nämligen vara, att understödsverksamheten för de inkallades familjer, under såväl fred som krig, vid ett eventuellt framtida inrättande av ett särskilt socialvårdsorgan i varje kommun anförtros åt dessa organ under direkt tillsyn av en central myndighet. Länsstyrelserna torde därvid icke böra taga befattning med verksam-

heten. I nuvarande läge lärer emellertid, trots de anförda betänkligheterna, ett bibehållande av länsstyrelserna såsom beslutande myndigheter kunna försvaras såsom ett provisorium.

De skäl, som för krigsbestämmelsernas del föranlett förslag om kommunal bidragsplikt, torde icke ha giltighet i fråga om familjebidragen i fredstid, utan därvidlag synes den nuvarande ordningen böra bibehållas, dock — på sätt kommittén föreslagit — med undantag för regeln om bidragsplikt för den värnpliktige genom avdrag å penningbidraget. *Departements-
chefen.*

Enighet synes bland de hörda myndigheterna råda om nödvändigheten — åtminstone under nuvarande förhållanden — av att familjebidragens fastställande, då fråga är om annan tjänstgöring än landstörmsövning, anförtros åt länsstyrelserna. För egen del biträder jag denna uppfattning. Till frågan i vad mån en ändrad organisation av socialvården bör föranleda överflyttning av familjebidragsärendena till annat organ kan ståndpunkt icke tagas i detta sammanhang. I överensstämmelse med den uppfattning, jag förut tillkännagivit i fråga om kommitténs förslag beträffande familjebidrag under landstörmsövningar, är jag även ense med kommittén därutinnan, att bestyren med dessa familjebidrag helt böra läggas på vederbörande militära myndigheter. Bestämmelserna om sättet för familjebidragens utbetalande innefattas i förslaget till tillämpningsförfattning, varest stadgas, att utbetalningen skall verkställas av vederbörande militäre chef eller befälhavare. Sedan kommitténs förslag avgavs har emellertid genom cirkuläret den 22 december 1939 (nr 902) angående sättet för utbetalning av familjeunderstöd m. m. införts en ny ordning i fråga om utbetalande av familjeunderstöd vid mobilisering och förstärkt försvarsberedskap, i det att bestyret med utbetalningen anförtrots åt postgirokontoret. Denna anordning kommer vid tillämpning av krigsfamiljebidragsförordningen att upphöra, men skäl torde föreligga för att i stället införa densamma beträffande bidragen i fredstid vid annan tjänstgöring än landstörmsövning.

Speciell motivering.

Författningens rubrik m. m.

Liksom jag ansett författningen om familjebidrag under krigstjänstgöring böra erhålla benämningen »krigsfamiljebidragsförordning», synes det lämpligt att benämna den författning varom nu är fråga »fredsfamiljebidragsförordning». De till dessa förordningar hörande tillämpningsförfattningarna komma då lämpligen att få benämningarna »krigsfamiljebidragskungörelse» respektive »fredsfamiljebidragskungörelse».

För att tydligare särskilja bestämmelserna om familjebidrag under landstörmsövningar från förordningens övriga stadganden ha bestämmelserna erhållit något ändrad disposition, varjämte vissa underrubriker införts.

1 §.

Denna paragraf överensstämmer i sak med kommitténs förslag.

2 §.

Den här gjorda bestämningen av familjebegreppet överensstämmer med stadgandet i 3 § av det genom proposition nr 93 framlagda förslaget till krigsfamiljebidragsförordning. Beträffande kommittéförslaget i denna del har i motiveringen anförts följande:

Enligt 1931 års förordning utgår familjeunderstöd allenast till hustru och till barn under 16 år. I förslaget till familjebidragslag (3 §) har kretsen av bidragsberättigade anhöriga väsentligen utvidgats och omfattar följande personer: a) den värnpliktiges hustru samt barn och adoptivbarn under 16 år (berättigade till bland annat grundbelopp utan behovsprövning); b) den värnpliktiges föräldrar och adoptant, hans barn och adoptivbarn över 16 år, hustrus barn och adoptivbarn samt fränskild hustru, en var under förutsättning, att den värnpliktige är underhållsskyldig gentemot vederbörande och under tiden före inkallelsen i väsentlig mån bidragit till dennes underhåll; samt c) husföreståndarinna under förutsättning, att den värnpliktige sammanbor med barn under 16 år men ej med arbetsför hustru. I stort sett kan man säga, att den underhållsberättigade kretsen sammanfaller med gränsen för den lagstadgade underhållsskyldigheten mot släktingar. Tillräckliga skäl att i fredsbestämmelserna inskränka denna krets synes ej föreligga, även om för normala fall rätten till bidrag för barn över 16 år torde vara utan praktisk betydelse. Med hänsyn till vad förut anförts om önskvärdheten av att frikallelse från värnpliktstjänstgöring i fredstid ej skall nödvändiggöras av familjeskäl kunde det emellertid — i analogi med det förut berörda stadgandet i § 4 mom. 2 värnpliktslagen — ifrågasättas, om ej far- och morföräldrar samt syskon borde inräknas i kretsen av bidragsberättigade. Kommittén har emellertid utgått ifrån att de fall, då värnpliktiga försörja dylika anhöriga, äro så pass sällsynta, att de icke böra föranleda avvikelse från den rationella gräns, som den legala underhållsskyldigheten innebär. För övrigt torde dessa fall i allmänhet kunna tillgodoses genom annan form av social hjälp även utan anlåtande av fattigvård. Kommittén har således stannat för att förorda samma krets av bidragsberättigade som enligt förslaget till familjebidragslag.

I fråga om landstormsövningar hänvisas till 6 §.

Innebörden av *remissyttrandena* framgår av proposition nr 93.

Departements-
chefen.

I likhet med kommittén anser jag, att man i denna förordning bör räkna med samma krets av bidragstagare som enligt krigsfamiljebidragsförordningen. I anledning härav hava i kommitténs förslag till ifrågavarande paragraf vidtagits enahanda jämkningar som i 3 § nämnda förordning.

3 §.

Beträffande denna paragraf, som motsvarar 4 § och i viss mån 17 § i förslaget till krigsfamiljebidragsförordning, hänvisas till vad som anförts dels i proposition nr 93 beträffande nämnda paragrafer och dels i denna proposition i den allmänna motiveringen.

Härutöver må nämnas, att *länsstyrelsen i Kopparbergs län* förordnat, att mantalsskrivningskommunen skulle vara avgörande för ortsgrupperingen.

Departements-
chefen.

I denna paragraf hava vidtagits samma jämkningar som de, för vilka redogjorts i samband med motsvarande stadganden i krigsfamiljebidragsförordningen. Någon anledning att frångå bostadsorten såsom avgörande för placering i dyrort torde ej föreligga, om man, såsom jag kommer att föreslå i det

följande, inför en fullt otvetydig bestämmelse om vilken länsstyrelse, som har att pröva ansökan om familjebidrag.

4 §.

Denna paragraf motsvarar 5 § i förslaget till krigsfamiljebidragsförordning. I förhållande till kommittéförslaget innebär paragrafens lydelse viss avvikelse såväl i dispositionen som beträffande bestämmelserna om behovsprövningen. I sistnämnda hänseende må framhållas, att bestämmelserna om inskränkning i statstjänstemäns rätt till grundbelopp och om hänsynstagande till näringsidkares intresse av verksamhetens upprätthållande uteslutits.

Beträffande motiveringen till förevarande paragraf och de avgivna remissyttrandena kan i huvudsak hänvisas, förutom till den allmänna motiveringen, till vad som anförts i proposition nr 93 angående motsvarande bestämmelser i krigsfamiljebidragsförordningen.

Mot det av kommittén föreslagna stadgandet att, därest den värnpliktige dreve näring eller rörelse, hänsyn skulle tagas till den värnpliktiges intresse av verksamhetens upprätthållande, har av *överståthållarämbetet* samt *länsstyrelserna i Kristianstads och Kopparbergs län* anmärkts, att bestämmelsen syntes oklar.

Kammarrätten har ansett nyssnämnda stadgande böra utgå, då utan särskild föreskrift finge anses uppenbart, att hänsyn, som därmed avsåges, borde tagas.

Förevarande paragraf ansluter sig nära till motsvarande bestämmelser i förslaget till krigsfamiljebidragsförordning och torde därför i huvudsak icke tarva någon ytterligare motivering. En sådan inskränkande bestämmelse om rätt till grundbelopp för statstjänstemän, som kommittén föreslagit, torde vara av ringa praktisk betydelse i fråga om värnpliktiga i beväringens ålder. Då stadgandet ansetts icke böra gälla beträffande landstörmsövningar — varutinnan jag är ense med kommittén — har jag ansett riktigast att helt utesluta detsamma. Vad beträffar den av kommittén föreslagna bestämmelsen med avseende å näringsidkare har jag, lika med kammarrätten, ansett densamma böra utgå. *Departements-
chefen.*

5 §.

Denna paragraf motsvarar dels i viss mån 7 § i kommitténs förslag till förordning och dels 10 § i förslaget till tillämpningskungörelse. Enligt nyssnämnda 7 § skulle ansökan om familjebidrag prövas av den länsstyrelse, varest den värnpliktiges bostadskommun vore belägen.

Länsstyrelsen i Stockholms län har framhållit, att olika åsikter kunde göra sig gällande om den värnpliktiges bostadskommun; det kunde rentav inträffa, att den värnpliktige hade en åsikt därom och hans familjemedlemmar en annan, så att, om de båda konkurrerande kommunerna låge inom olika län, ansökningar samtidigt ingåves till två olika länsstyrelser. Enligt länsstyrelsens mening vore det lämpligast, om föreskrift meddelades därom, att ansökan skulle ingivas till länsstyrelsen i det län, där den kommun vore belägen, varest den värnpliktige vore kyrkobokförd.

Enahanda förslag har framställts av *länsstyrelsen i Uppsala län*, som därvid framhållit, att de till grund för ansökan om bidrag liggande uppgifterna måste bestyrkas av prästen i den församling, varest den värnpliktige är kyrkobokförd.

Arméförvaltningens civila departement och *kammarrätten* ha förordat överförande av bestämmelserna om besvär från kungörelsen till förordningen.

*Departements-
chefen.*

Vid förslaget's överarbetning har det ansetts lämpligt att i denna paragraf sammanföra bestämmelserna om länsstyrelsernas handläggning av ärendena och klagan över länsstyrelsens beslut. Här nämnda remissanmärkningar ha därvid beaktats. Andra styckets avfattning har dessutom jämkats i formellt hänseende. Beträffande utrikes boende har stadgats, att överståthållarämbetet skall vara prövningsmyndighet.

6 §.

I denna paragraf har, med en formell jämkning, upptagits det i 5 § av kommittéförslaget innefattade stadgandet.

7 §.

Under denna paragraf upptog kommittéförslaget — förutom en bestämmelse om länsstyrelses befattning med familjebidragen — ett stadgande av innebörd, att fråga om rätt till familjebidrag under landstormsövning skulle prövas av den, som ansvarade för utbetalning av penningbidrag eller motsvarande ersättning åt den värnpliktige. I enlighet med förslag av *arméförvaltningens civila departement* har denna bestämmelse såsom obehörlig utslutits och ersatts med det i 11 § av kommitténs förslag till tillämpningsförordning upptagna stadgandet, dock med uteslutande av vad där stadgas om sättet för styrkande av behörighet att åtnjuta bidrag.

8 §.

Denna paragraf, som i sak överensstämmer med 6 § i kommittéförslaget, är av samma lydelse som 22 § i förslaget till krigsfamiljebidragsförordning.

9 §.

Denna paragraf motsvarar 8 § i kommitténs förslag till förordning och 26 § i förslaget till krigsfamiljebidragsförordning.

Länsstyrelserna i Älvsborgs och Skaraborgs län ha funnit straffbestämelsen alltför sträng.

*Departements-
chefen.*

Flertalet hörda myndigheter ha icke haft något att erinra mot straffbestämmelserna, och för egen del finner jag ej anledning föreslå avvikelse från kommitténs förslag i denna del.

10 §.

Denna paragraf, som i sak överensstämmer med 27 § i förslaget till krigsfamiljebidragsförordning, utgör närmast en motsvarighet till 9 § i kommitténs förslag. Beträffande remissyttrandena och motiveringen i denna del hänvisas till proposition nr 93.

11 §.

Denna paragraf överensstämmer med 10 § i kommittéförslaget.

Förordningens ikraftträdande.

Beträffande stadgandet om förordningens ikraftträdande, vilket överensstämmer med motsvarande bestämmelse i förslaget till krigsfamiljebidragsförordning, ber jag att få hänvisa till vad som anförts i proposition nr 93 rörande sistnämnda bestämmelse, vilket även äger tillämpning i fråga om förevarande förordning.

Kostnaderna för familjebidragen.

För budgetåret 1939/40 hava för bestridande av kostnaderna för familjeunderstöd åt vissa värnpliktiga för lantförsvarets och sjöförsvarets del anvisats särskilda förslagsanslag om respektive 120,000 och 15,000 kronor, varjämte för flygvapnets del under särskild titel (titel II) å förslagsanslaget för de värnpliktigas avlöning och färder m. m. för ändamålet upptagits ett belopp av 6,000 kronor.

Vid framläggandet av *innevarande års statsverksproposition* uttalade jag — under hänvisning till kommitténs då nyligen avgivna förslag — att med frågan om medelsbehovet under anslagen till understöd åt vissa värnpliktigas familjer borde anstå, till dess ståndpunkt kunde tagas till förslaget. I avvaktan härpå borde anslagen tills vidare i förslaget till riksstat endast upptagas med beräknade belopp. För ernående av större överensstämmelse försvarsgrenarna emellan borde därvid även flygvapnets kostnader för familjeunderstöd redovisas å särskilt anslag. Under återopande härav hemställde jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till understöd åt vissa värnpliktigas familjer för budgetåret 1940/41 beräkna förslagsanslag för lantförsvaret, sjöförsvaret och flygvapnet med av vederbörande förvaltningsmyndigheter föreslagna belopp, respektive 120,000, 20,000 och 7,000 kronor.

Kommittén har beträffande kostnaderna för genomförande av kommittéförslaget anført, att några tillförlitliga beräkningar svårligen kunde göras dels emedan tillräckligt statistiskt underlag därför saknades och dels emedan bidragen utginge efter behovsprövning. Med hänsyn till den föreslagna höjningen av familjebidragens maxima, finge man dock räkna med en relativt sett betydande kostnadsökning. Såsom hypotetisk storleksordning härför kunde angivas åtminstone en fördubbling av de kostnader, som uppkomme vid tillämpning av 1931 års bestämmelser.

Med hänsyn till vad kommittén anført torde anslag för ifrågavarande ändamål böra äskas med dubbla beloppet av de i statsverkspropositionen beräknade anslagen eller för lantförsvaret 240,000 kronor, för sjöförsvaret 40,000 kronor och för flygvapnet 14,000 kronor. Härvid förutsättes givetvis, att de nu föreslagna bestämmelserna i stort sett komma att tillämpas allenast å personal, som inkallats till vanlig fredstjänstgöring.

*Departements-
chefen.*

Departementschefens hemställan.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels antaga det av föredraganden förordade förslaget till *förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under tjänstgöring i fredstid (fredsfamiljebidragsförordning)*;

dels ock för budgetåret 1940/41 under fjärde huvudtiteln anvisa under avdelningen C. Lantförsvaret till *Familjebidrag åt värnpliktiga* ett *förslagsanslag* av 240,000 kronor,

under avdelningen D. Sjöförsvaret till *Familjebidrag åt värnpliktiga* ett *förslagsanslag* av 40,000 kronor samt

under avdelningen E. Flygvapnet till *Familjebidrag åt värnpliktiga* ett *förslagsanslag* av 14,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars Wikland.

Sociala försvarsberedskapskommitténs förslag

till

Förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under tjänstgöring i fredstid.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Under värnpliktstjänstgöring i fredstid är värnpliktig, som har familj, berättigad till bidrag av statsmedel för tryggande av familjens uppehälle (familjebidrag).

Familjebidrag utgår, i den mån stadgandena i familjebidragslagen icke skola tillämpas, i enlighet med vad nedan i 2—4 §§ stadgas eller, beträffande landstomsrepetitionsövning och landstomsbefälsövning, enligt bestämmelserna i 5 §.

2 §.

Såsom medlemmar av den värnpliktiges familj anses enligt denna förordning:

- a) den värnpliktiges hustru samt barn och adoptivbarn under sexton år;
- b) den värnpliktiges föräldrar och adoptant, hans barn och adoptivbarn över sexton år, hustrus barn och adoptivbarn samt fränskild hustru, en var under förutsättning, att den värnpliktige är underhållsskyldig gentemot vederbörande och under tiden före värnpliktstjänstgöringens början i väsentlig mån bidragit till dennes underhåll; samt
- c) husföreståndarinna under förutsättning, att den värnpliktige sammanbor med barn under sexton år men ej med arbetsför hustru.

3 §.

Familjebidrag utgår till den värnpliktiges familj för varje dag, den värnpliktige äger tillgodoräkna sig såsom tjänstgöring, in- och utryckningsdagarna inberäknade, med högst så stort belopp för dag, som för en var av nedan angivna ortstrupper upptages i följande tariff:

1	2	3	4
Ortsgrupp	För hustru eller, där hustru ej finnes, annan familjemedlem, som förestår den värnpliktiges hem kronor	För annan familjemedlem över 16 år än som avses i kol. 2 kronor	För annan familjemedlem än som avses i kol. 2 och 3 kronor
I	2: 50	1: —	0: 70
II	3: 15	1: 25	0: 80
III	3: 75	1: 50	0: 90

Familjebidrag fastställs särskilt för varje familjemedlem samt utgår efter den ortstrupp, till vilken familjemedlemmens bostadskommun är att hänföra. Med en persons bostadskommun förstås i denna förordning den kommun, varest personen i fråga vid tiden för värnpliktstjänstgöringens början var bosatt under sådana förhållanden, att han ägde där mantalsskrivas. I fråga om kommunernas hänförande till ortstrupp skall tillämpas den enligt lagen om folkpensioneringen verkställda indelningen.

4 §.

Av familjebidraget utgår för de i 2 § a) avsedda familjemedlemmarna visst grundbelopp utan behovsprövning. Grundbeloppet utgör för hustru en krona och för varje barn eller adoptivbarn under sexton år 40 öre.

I övrigt utgår familjebidrag allenast i den mån behov därav skäligen kan antagas föreligga. Vid bestämmande av beloppets storlek skall hänsyn tagas till familjens samtliga inkomster under tjänstgöringstiden utom till det penningbidrag eller motsvarande ersättning, som den värnpliktige äger uppbära. För familjemedlem, som avses i 2 § b), må ej fastställas högre belopp än det, varmed den värnpliktige under tiden före tjänstgöringen stadigvarande bidragit till den ifrågavarande familjemedlemmens underhåll. Driver den värnpliktige näring eller rörelse, skall hänsyn jämväl tagas till den värnpliktiges intresse av verksamhetens upprätthållande.

Äger den värnpliktige enligt avlöningsreglemente, som utfärdats eller fastställts av Kungl. Maj:t, uppbära lön från civil tjänst under värnpliktstjänstgöringen, skola bestämmelserna om grundbelopp icke äga tillämpning.

5 §.

Under landstormsrepetitionsövning och landstormsbefälsövning äger värnpliktig uppbära familjebidrag med två kronor för hustru och 50 öre för varje den värnpliktiges eller hans hustrus barn eller adoptivbarn under sexton år; dock att änking eller fränskild, som är underhållsskyldig mot ett eller flera barn under sexton år, äger för ett av barnen uppbära två kronor. Bidraget utgår utan behovsprövning.

6 §.

Rätt till familjebidrag enligt denna förordning kan icke överlätas och må förty ej för gäld tagas i mät.

Familjebidrag må ej återkrävas av den värnpliktige eller eljest hänföras till fattigvård.

7 §.

Ansökan om familjebidrag prövas av länsstyrelsen i det län, varest den värnpliktiges bostadskommun är belägen; dock att i fall, som avses i 5 §, fråga om rätt till sådant bidrag prövas av den, som ansvarar för utbetalning av penningbidrag eller motsvarande ersättning åt den värnpliktige.

8 §.

Har någon till stöd för ansökan om familjebidrag mot bättre vetande eller av vårdslöshet lämnat oriktig uppgift eller ock åsidosatt bestämmelse, som meddelats med stöd av 10 §, straffes med dagsböter eller fängelse, där ej straff å gärningen är i allmänna strafflagen utsatt.

Böter tillfalla kronan.

9 §.

I fall, som i 8 sägs, äger i 7 § omfördämd myndighet helt eller delvis avstånga den felande från rätten till familjebidrag under en tid av högst en månad.

10 §.

Närmare föreskrifter om tillämpningen av denna förordning meddelas av Konungen.

Denna förordning skall tillämpas å värnpliktiga, vilka efter den inrycka till däri avsedd tjänstgöring.
